

CAPITALISATION OF IAS 23 BORROWING COSTS AND EFFECTS ON FINANCIAL STATEMENTS

Emrah YILDIZ*, **Murat KURTLAR****

* Mersin University, Mersin, Turkey*, Mersin University, Mersin, Turkey**

E-mail: emrahildiz@mersin.edu.tr*, muratkurtlar@mersin.edu.tr**

Copyright © 2016 Emrah YILDIZ, Murat KURTLAR. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

IAS 23 Borrowing Costs allows that the capitalization of borrowing costs is directly related to purchase, construction or production of a qualifying asset. Other borrowing costs are recognized as an expense. Borrowing costs are interest and other costs that an entity incurs in connection with the borrowing of funds. Businesses can use accounting for these costs in the case of capitalization of qualifying assets.

In the accounting standard, a qualifying asset is defined that an assets takes a substantial period of time to get ready for its intended use or sale. The capitalization of borrowing costs appears to be some difference etc. will change of a qualifying asset's book value, the enterprises profit/loss, tax expense in the period and some other account in the balance sheet. Qualifying assets could be inventories, manufacturing plant, power generation facilities, intangible assets and investment property. The amount of depreciation that calculated according to the estimated useful lives for assets other than inventories will also be the effect of account in the balance sheet as a change. This application also will impact on deferred tax assets.

This study is aimed to identify how capitalization of borrowing costs of businesses that have qualifying assets. Businesses how show to capitalization of borrowing costs in the balance sheets and it has tried to analyze how it will affect their balance sheets in the event of not capitalization. At the same time examined what are use of the qualifying assets of businesses. Consequently, how current taxes are affected by capitalization of borrowing costs is explained.

Keywords: *Borrowing Costs, Qualifying Assets, Financial Statement*

JEL: M40, M41

TMS 23 BORÇLANMA MALİYETLERİNİN AKTİFLEŞTİRİLMESİ VE FİNANSAL TABLOLARA ETKİSİ

ÖZET

TMS 23 Borçlanma Maliyetleri, özellikli bir varlığın satın alınması, inşaatı veya üretimi ile doğrudan ilgili olan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine izin vermektedir. Diğer borçlanma maliyetleri gider olarak kaydedilmektedir. Borçlanma maliyetleri, işletme

tarafından yapılan borçlanmalarla ilgili olarak katlanılan faiz ve diğer giderlerden oluşmaktadır. İşletmeler bu giderlerin muhasebeleştirilmesinde, özellikle varlık kullanımı durumunda aktifleştirme seçeneğini kullanabilecektir.

Standartta, amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklar özellikli varlık olarak tanımlanmıştır. Bu varlıkların borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi ile kayıtlı değerinin değişeceği ve böylece işletmelerin dönem kar/zararında, dönem vergi giderinde ve bilançodaki diğer bazı kalemlerde farklılık olacağı görülmektedir. Özellikli varlıklar stoklar, imalat tesisleri, enerji üretim tesisleri, maddi olmayan duran varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkullerden oluşmaktadır. Stoklar dışındaki varlıklar için faydalı ömürlerine göre hesaplanan amortisman tutarının da bilanço kalemlerindeki değişikliğe etkisi olacaktır. Bu uygulamanın da yine ertelenen geçici vergi üzerinde etkisi olacaktır.

Bu çalışma ile özellikli varlığa sahip olan işletmelerin borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesinin nasıl yapıldığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Borçlanma maliyetlerini aktifleştiren işletmelerin bilançolarında nasıl gösterdikleri ve aktifleştirilmemesi durumunda bilançolarını nasıl etkileyeceği analiz edilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda işletmelerin kullandığı özellikli varlıkların neler olduğu incelenmiştir. Sonuç olarak da, muhasebeleştirilen borçlanma maliyetleri ile dönem vergilerinin nasıl etkilendiği açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Borçlanma Maliyeti, Özellikli Varlık, Finansal Tablolar

1. GİRİŞ

İşletmelerin dış kullanıcılara sunmak için hazırladığı finansal tabloların ihtiyaca ve gerçeğe uygun olmasının yanı sıra karşılaştırılabilir, anlaşılabilir olması gerekmektedir. İşletmeler bu durumdaki finansal tablolarını işletmenin finansal durumuna ve faaliyet sonuçlarına ile ilgili performans bilgilerini hem daha doğru hem de uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun bir şekilde sunmuş olacaklardır.

İşletmeler sabit varlıklara ilişkin yatırımlarında özkaynaklarını ve/veya yabancı kaynak kullanırlar. Belli bir noktaya kadar yabancı kaynak finansmanını tercih etmenin faaliyet kaldıraç etkisinden faydalanarak daha fazla kar elde edebilir aynı zamanda vergi tasarrufu da sağlayabilirler.

IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu), işletmelerin varlıklarının finansmanında tercih edilen yabancı kaynaklardan dolayı karşılaşılan finansman giderlerinin muhasebe kaydının yapılmasına ilişkin olarak ilgili olarak ortaya çıkan finansman giderlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak TMS (Türkiye Muhasebe Standartları) 23 Borçlanma Maliyetleri Standardının uygulanmasını kabul etmiştir.

Borçlanma maliyetleri kapsamında; TMS 23 Borçlanma Maliyetleri 31.12.2005 tarihi sonrası başlayan dönemlerde uygulanması için ilk kez 09.11.2005 tarihli, 25988 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Standart, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında zamanla ortaya çıkan değişikliklere uyum sağlanması için,

1. 15.07.2007 tarihli, 26583 sayılı Resmi Gazetede 46 sıra no ile yayımlanan,
2. 28.11.2008 tarihli, 27068 sayılı Resmi Gazetede 114 sıra no ile yayımlanan ve
3. 12.11.2014 tarihli, 29173 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 34 sıra no'lu tebliğler ile güncellenmiştir.

TMS 23 için yapılan ilk değişiklik, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu toplantısında ile yeni yayımlanan standardın mevzuatımıza eklenmesiyle ilgili olup, 31.12.2008 sonrasında başlayacak hesap dönemi veya dönemleri için geçerli olduğunu bildirmiştir. Yeni yayımlanan TMS 23'e sadece ilgili tarihte değil, erken başlayabilme imkânı da sağlanmıştır. Eğer erken uygulama olması durumunda önceki TMS 23'ün yürürlükten kalkacağı ifade edilmiştir.

Sonraki değişiklik, TMS 23 tarafından doğrudan yapılmıştır. 31.12.2008 tarihi sonrası başlayan hesap dönemleri için geçerli olacaktır.

Son değişiklik yine TMS 23 tarafından yapılmış olup, 31.12.2015 tarihi sonrası başlayan hesap dönemleri için geçerli olacaktır.

2. BORÇLANMA MALİYETLERİ

Yabancı kaynak maliyetidir. TMS 23 Borçlanma Maliyetleri standardında; işletme tarafından yapılan borçlanmalarla ilgili katlanılan faiz ve diğer giderler borçlanma maliyeti olarak tanımlanmıştır (TMS23, p:5).

Özsermaye unsuru olarak ihraç edilen menkul kıymetlerin ihraç giderleri, bunların geri alınması sırasında nominal bedelinin üzerinde ödenen tutarlar veya bunların satışı için yapılan iskontolar hiçbir zaman borçlanmanın maliyeti olan finansman gideri olarak nitelenemezler. Özsermaye'den indirim olarak değerlenir ve kaydedilir (Örten vd., 2012:372).

Borçlanma maliyetleri aşağıdaki seçeneklerden oluşabilir:

- (a) "TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" Standardında yer alan etkin faiz oranı yöntemi kullanılması ile hesaplanan faiz gideri,
- (b) "TMS 17 Kiralama İşlemleri" Standardı'na finansal tablolarda görülen finansal kiralamalara ait borçlanma maliyetleri ve
- (c) Yabancı para borçlanmalarında, faiz maliyetleri ile ilgili düzeltme olarak dikkate alındıkları ölçüde olmak üzere, kur farkları.

Bu standart kapsamında, işletme tarafından elde edilen veya inşa edilen varlık, özellikli varlık ise katlanılan borçlanma maliyetleri özellikli varlıkların maliyetinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilir. Özellikli varlık standartta, amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklar olarak tanımlanmıştır (TMS23, p:5).

Aşağıdaki varlıklardan herhangi birisi ilgili koşullara bağlı kalmak suretiyle, özellikli varlık olabilir:

- (a) Stoklar,
- (b) İmalat tesisleri,
- (c) Enerji üretim tesisleri,
- (d) Maddi olmayan duran varlıklar,
- (e) Yatırım amaçlı gayrimenkuller,
- (f) Taşıyıcı bitkiler.

Kısa süre içerisinde üretilenler ve finansal varlıklar veya üretimli yapılan stoklar özellikli varlık değildir. Ayrıca elde edildiklerinde amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelen varlıklar da, özellikli varlık olarak sınıflandırılmamaktadır.

TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardına ilişkin borçlanmalarla ilgili muhasebeleştirilmede "Temel Yöntem" ve "Uygulanabilir Alternatif Yöntem" olarak iki yöntem uygulanmaktadır.

Temel yöntem; borçlanma maliyetlerinin (faiz maliyeti, kur farkı gideri, vade farkı gideri, vergi ve fon ile diğer ilişkili maliyetler) gerçekleşecekleri zaman, borçlanmanın niteliği ve borçlanma yöntemi dikkate alınmadan dönem gideri şeklinde muhasebeleştirilir ve gelir tablosuna yansıtılır. Alternatif yöntem olarak ifade edilen yöntemde ise, özellikli varlığın işletme tarafından elde edilmesinde, inşasında veya üretiminde bu unsurlarla doğrudan ilişkilendirilebilecek olan borçlanma maliyetleri, o özellikli varlık için kaydedilmesi gereken maliyet olarak muhasebeleştirilebilir (Deran ve Savaş; 2014:116).

Uluslararası Muhasebe Standartları, belirli kriterler yerine getirildiği zaman borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine izin vermektedir (Ampofo vd., 2005:226).

TMS 23'e göre; özellikli varlıklarla ilgili borçlanma maliyetleri ilgili özellikli varlık maliyetine eklenmesi gerekir. Yani özellikli varlıklarla ilişkili olan borçlanma maliyetleri aktifleştirilecektir. Özellikli varlığın elde edilmesine yönelik ilk harcama veya tahakkukların yapılması ile başlayan ve kullanıma ya da satışa hazır hale gelmesi ile sona eren harcamaların özellikli varlığın maliyetine ilave edilmesine aktifleştirme denir (Tellioglu vd., 2013:323).

Özellikli varlıkla ilgili borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilebilmesi için, maliyetin güvenilir olarak ölçülmesi ve ilgili özellikli varlığın gelecekte işletmeye ekonomik fayda sağlamasının muhtemel olması gerekmektedir. Özellikli varlıklarla ilişkilendirilmeyen borçlanma maliyetleri, gerçekleştiği dönemde gider olarak muhasebeleştirilir (Köse ve Yıldız, 2015:152,157).

Aktifleştirilecek tutarın belirlenmesinde aktifleştirme oranının hesaplanması önem taşımaktadır. Aktifleştirme oranı, özellikli varlıklara ilişkin direkt borçlanmalar dışında, genel finansman ihtiyacında kullanmak üzere borçlanılan toplam borç tutarından özellikli varlığa ilişkin kısmının belirlenmesinde kullanılan bir orandır. Ortalama borçlanma oranıdır. Toplam borçlanma maliyetlerinin, toplam borçlanma tutarına bölünmesi ile hesaplanır. Aktifleştirilecek tutar da, özellikli varlığa ilişkin yapılan harcamalarla hesaplanan aktifleştirme oranının çarpılması suretiyle bulunur. Bir özellikli varlığa sahip olunması, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkili olabilen borçlanma maliyetleri, özellikli varlıkla ilgili harcamalar yapılmamış olursa ortaya çıkmayacak olan borçlanma maliyetleridir (Karataş, 2010:124-125).

Burada dikkat edilmesi gereken husus, aktifleştirilecek tutarın, varlığın geri kazanılabilir tutarını aşmaması gerektiğidir.

Vergi Usul Kanununa (VUK) göre, borçlanma maliyetleri, varlığın edinildiği dönem sonuna kadar olan kısım maliyete eklenir, edinildiği dönemden sonra ortaya çıkan borçlanma maliyetleri ise ya maliyete eklenir ya da dönem gideri olarak kaydedilir.

Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinin, kar üzerinde etkisi de önemlidir. Eğer direkt olarak gider yazılırsa dönem karını azaltacaktır, maliyete eklenmesi durumunda ve bu suretle amortisman yolu ile gider yazılması durumunda ilk seçeneğe göre dönemdeki karın artmasına neden olacaktır. Ayrıca, ilk dönemde karın ortaya çıkması ve şirketin dönem karından vergi ödemesinden dolayı şirketin toplam varlık ve nakit açısından bir kayba uğrayacağını söylemek mümkündür. Bu yüzden borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi mali kar ve ticari karın belirlenmesinde büyük önem taşımaktadır (Gönen ve Akça, 2014;87).

Bu çalışmada, özellikli varlıklarla ilişkili borçlanma maliyetlerinin tespit edilmesi ve incelenen işletmelerin bilançolarında bu maliyetleri nasıl gösterdiklerinin yanı sıra borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesinin VUK ve Standart açısından değerlendirildiğinde ortaya çıkacak olan ertelenmiş vergi etkisi de belirlenmeye çalışılmıştır.

3. FİNANSAL TABLO DENETİM RAPORLARININ İNCELENMESİ

Türkiye Muhasebe Standartları 23 Borçlanma Maliyetleri'nde belirtilen aktifleştirilen borçlanma maliyetlerini tespit etmek ve finansal tablolara etkisini gösterebilmek için Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Borsa mevzuatınca bilgilerinin kamuya açıklanma zorunluluğu olan şirketlerden imalat sektöründe olanlar çalışma kapsamında incelenmiştir. İmalat sektöründeki firmaların finansal tablo ve bağımsız denetim raporlarına ulaşabilmek için Kamu Aydınlatma Platformu (KAP) resmi internet sayfasından (www.kap.gov.tr) ilgili veriler elde edilmiştir.

Yaptığımız incelemede 2015 verilerinin tüm firmalar tarafından yayımlanmamış olması nedeniyle 2014 yılı temel alınmıştır. Borsaya kayıtlı olan imalat sektöründe toplam 193 firma bulunmaktadır. Bu firmalarında beşinin 2014 verilerinin yayında olmaması nedeniyle toplam 188 firma analize tabi tutulmuştur.

Analiz için tüm firmaların özellikli varlık tanımında yer alan stok, maddi duran varlık, yatırım amaçlı gayrimenkul ve maddi olmayan duran varlık dipnotları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda toplam 26 firmanın 2014 yılında kullandığı kredilerden kaynaklı borçlanma maliyetlerinin bir kısmının bilançolarında aktifleştirdiği tespit edilmiştir (2013 yılı için ise 28 firma). Borçlanma maliyetleri ise faiz giderleri ve kur farkı giderlerinden oluşmaktadır.

Borçlanma maliyetlerini aktifleştiren 26 firmanın özellikli varlık muhasebeleştirdikleri grup bakımından 25 tanesi Maddi Duran Varlıkları kullanmaktadır. Bunların da 3 tanesi kullandıkları kredilerin borçlanma maliyetlerinin enerji üretim tesisleri için olduğunu belirterek maddi duran varlıklarda kayıtlı olduğunu ifade etmiştir. Maddi duran varlıklarda aktifleşme yapan 25 firmanın 10 tanesi borçlanma maliyetlerini maddi duran varlık altında yapılmakta olan yatırımlarda muhasebeleştirdiklerini ayrıca belirtmiştir. Bir firma ise borçlanma maliyetleri için maddi olmayan duran varlıklar grubunu kullandıklarını raporlamıştır. Özellikli varlık olarak stok grubunda herhangi bir tanım yapan firma ise bulunmamaktadır.

	Kullanılan Özellikli Varlık Grubu	
	Maddi Duran Varlık*	Maddi Duran Varlık
Borçlanma Maliyetlerini Aktifleştiren Firma Sayısı	25**	1

* Maddi Duran Varlıklar içerisinde enerji üretim tesisi, imalat tesisi ve yapılmakta olan yatırımlar grubu yer almaktadır.

** 10 (on) Firma Yapılmakta Olan Yatırımlar da aktifleştirmektedir.

Borçlanma maliyetlerinde kullanılan krediler her zaman doğrudan ilgili özellikli varlık için kullanılmamış olabilir. Bu durumda firmanın kullandığı genel amaçlı krediden, o özellikli varlık için ne kadar faydalanmış ise belirlenecek aktifleştirme oranı ile genel amaçlı krediden özellikli varlık pay alacaktır. İncelenen firmaların bağımsız denetim raporlarında bazı firmaların kullandığı aktifleştirme oranlarına ilişkin bilgiler ise şu şekildedir:

- Firma 4; Aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarının belirlenmesinde kullanılan faiz oranı $TRL_{ibor}+2,75$ oranını kullanmaktadır.
- Firma 12; Aktifleştirilecek borçlanma maliyetlerinin belirlenmesinde kullanılan aktifleştirme oranı on iki aylık dönem itibarıyla %6,6'dır (31 Aralık 2013: on iki

dönem itibariyle %6). Bu borçlanma oranı Şirket'in ilgili dönem boyunca mevcut tüm borçlarına ait borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalamasıdır.

- Firma 18; Grup, cari dönem içerisinde % 9,90 (2013: 8,20) aktifleştirme oranı kullanarak finansman gideri aktifleştirmesi yapmıştır.
- Firma 21; Aktifleştirilecek finansman maliyetini belirlemek için kullandığı oran, yatırım kredilerinin ağırlıklı ortalama etkin faiz oranı olan %11,97 şeklinde açıklamada bulunmuştur (31 Aralık 2013 - %12,59).

Borçlanma maliyetlerini aktifleştiren firmalardan bazıları kümülatif yöntemi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Kümülatif Yaklaşım; Türkiye Muhasebe Standartlarının uygulanmasına yönelik taslak ilke kararlarında 'Yabancı Para Cinsinden Borçlanmalarda Kur Farklarının Ne Ölçüde Faiz Maliyeti Düzeltmesi Olarak Dikkate Alınabileceğinin Belirlenmesinde Uygulanabilecek Yöntemler' içerisinde yer almaktadır.

Bu yöntemde aktifleştirilebilecek borçlanma maliyetlerinin şirketin yabancı para olarak kullandığı kredilerden yatırım kredisi ile aynı miktarda fonksiyonel olarak kullanılan para biriminden borçlanması durumunda gerçekleşecek faiz hesaplanır ve ortaya çıkan kavramsal borçlanma maliyetiyle kümülatif şekilde karşılaştırılması yapılır. Aktifleştirilmesi gereken kredi faizi ve yabancı paranın kur farkları bedelleri, yatırımın tamamlanması gereken süre sonuna göre hesaplanana, şirketin döviz olarak kullandığı yabancı para yatırım kredilerine eşdeğer miktarda fonksiyonel para birimi türünden borçlanması durumunda meydana gelecek faizin hesaplanmasıyla ortaya çıkan kümülatif kavramsal borçlanma maliyetini aşmaması gerekir. Kümülatif yaklaşım yöntemi, yatırım projesini bütün bir hesap birimi halinde değerlendirerek ve raporlanacak dönemlerini dikkate almamaktadır. Böylece aktifleştirilecek yabancı paranın kur farklarının hesaplanması yatırımın başlangıç süresi için yapılan tahminden oluşur ve ilgili sürede değişen kurlarla birlikte değişiklik gösterir (TMS Uygulanmasına Yönelik Taslak İlke Kararları, s:3).

Borçlanma maliyetlerinin tutarlarının büyüklüğünü analiz etmek maliyetlerin yalın hali ile anlamlı görünmemektedir. Bu yüzden muhasebeleştirildikleri grup içindeki payları dikkate alınarak borçlanma maliyetlerinin durumu karşılaştırılmaya çalışılmıştır. 26 firmanın borçlanma maliyetlerinin ilgili grup, aktif büyüklükleri ve finansman giderleri içerisindeki payları karşılaştırılmıştır. Öncelikle aktifleşen borçlanma gideri, aktifleştigi gruba (Maddi Duran Varlık veya Maddi Olmayan Duran Varlık) oranı yüzdelik şekilde belirtilmiştir. Borçlanma maliyetlerini aktifleştiren firmalar alfabetik sıraya göre birinci firma, ikinci firma şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 1: Aktifleşen Borçlanma Maliyetleri / İlgili Hesap Grubu Oranı-Aktif Büyüklüğü-Finansman Gideri

	AktBM/HesapGrubu	AktBM/AktifToplamı	AktBM/FinGid
1. Firma	0,01329	0,004513	0,09347
2. Firma	0,00084	0,00023	0,00325
3. Firma	0,00213*	0,000188	0,00312
4. Firma	0,00831	0,00444	0,47216
5. Firma	0,03276	0,01281	0,16439
6. Firma	0,00443	0,00221	0,08772
7. Firma	0,00740	0,00343	0,17911
8. Firma	0,00849	0,00496	0,97043
9. Firma	0,00321	0,00179	0,097922
10. Firma	0,00135	0,00063	0,00708

11. Firma	0,00662	0,00310	0,29381
12. Firma	0,00779	0,00260	0,05699
13. Firma	0,00048	0,00024	0,01807
14. Firma	0,00102	0,00044	0,00605
15. Firma	0,01024	0,00550	0,62851
16. Firma	0,01228	0,00781	0,05042
17. Firma	0,02853	0,00422	0,02388
18. Firma	0,00910	0,00353	0,11826
19. Firma	0,00089	0,00034	0,01437
20. Firma	0,00709	0,00412	0,46044
21. Firma	0,00366	0,00175	0,04594
22. Firma	0,0022	0,00088	0,03623
23. Firma	0,01119	0,00388	0,03550
24. Firma	0,10123	0,04922	1,47015
25. Firma	0,01599	0,00379	0,09972
26. Firma	0,00410	0,00073	0,01081

*Üçüncü firmada aktifleştirmenin gerçekleştiği hesap grubu Maddi Olmayan Duran Varlık, diğerlerinde Maddi Duran Varlıklar'dır.

AktBM: Aktifleştirilen Borçlanma Maliyeti

Hesap Grubu: Maddi Duran Varlık veya Maddi Olmayan Duran Varlık

FinGid: Dönem Toplam Finansman Gideri

Yabancı para borçlanmada kullanılacak yöntemlerden kümülatif yöntemi tercih eden firmaların borçlanma maliyetlerinin özellikle finansman giderine oranı, toplam değeri yansıttığından, diğer firmalara göre daha yüksektir. Toplam aktifleştirme maliyetlerinin, dönem finansman giderinden fazla olması muhtemel olup, bu durumda aktifleşen borçlanma maliyetinin finansman giderlerine oranı %100 (1,00)'den fazla olmaktadır.

Aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin bilançoya etkisi için hesapladığımız oranlarda; aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin bağlı bulunduğu hesap grubu içerisindeki payı açısından sadece altı firmanın oranı %1'in üzerindedir. Diğer 20 firmada ise %1'in altında bir yüzdeye sahip olduğu görülmektedir.

Aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin aktif içerisindeki değeri ise bağlı oldukları hesap grubuna göre haliyle daha düşük kalmaktadır. Aktifleştirilen borçlanma maliyeti 16 firmada bindelik oran seviyesindedir. İki firmada %1'in üzerinde olup, kalan firmalarda bindelik orandan daha düşüktür.

Aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin toplam finansman giderlerinde içerisindeki yüzdesine bakıldığında ise on firmada %10'un üzerinde bir paya sahip olduğu görülmektedir. Örneğin sekizinci firmada toplam finansman giderinin %49,24'ünün (Toplam finansman gideri 4.958.020 TL, aktifleşen borçlanma maliyeti 2.441.809 TL) aktifleştirildiği anlaşılmaktadır. Bu da kullanılan kredilerin yaklaşık yarısının ilgili özellikli varlığa ait olduğu anlamına gelmektedir.

İncelenen denetim raporlarında firmaların katlandığı borçlanma maliyetlerinin genellikle önceki dönemden devam eden yatırım faaliyetlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Özellikle on firma borçlanma maliyetlerini yapılmakta olan yatırımlarda aktifleştirdiğini belirtmiştir. Bir firma ise devam eden enerji tesislerini maddi duran varlıklarda aktifleştirdiğini

belirtmiştir. Detayı verilmediği için bu tutarın da yapılmakta olan yatırımlarda aktifleştirilme olasılığının güçlü olmasına karşın, yapılmakta olan yatırımlarda muhasebeleştirilmediği varsayılarak diğer on firma üzerinden ertelenmiş vergi etkisi değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Aktifleştirilen borçlanma maliyeti ikinci veya daha fazla dönemde oldukları için (yapılmakta olan yatırımlar açısından) muhasebe standartlarına göre hala ilgili varlıkta aktifleşmeye devam etmektedir. Ancak vergi mevzuatımız gereği bu tutarlar bilançoya girdiği dönemden sonra aktifleşmediğinden ortaya ertelenmiş vergi yükümlülüğü çıkmaktadır.

Örneğin 25. Firmanın aktifleştirilen borçlanma maliyetleri 7.263.322 TL olup, makine, tesis ve cihazlar hesabında muhasebeleştirilmiştir. Bu firmanın makine, tesis ve cihazlar için ekonomik ömrü 4-10 yıldır. Aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin amortisman giderinde hesaplanacak tutarı için ortalama 7 yıl aldığımızda 1.037.617 TL amortisman gideri kaydedilecektir. Bu durumda borçlanma maliyetlerinin maddi duran varlıklar yerine dönem finansman giderlerine kaydedildiği varsayıldığında ilgili firmanın o dönemdeki karı 6.225.705 TL kadar düşecektir. Dönem vergi gideri ise 1.245.141 TL ($6.225.705 \times 0,20$) azalacaktır.

Borçlanma maliyeti olarak 7.263.322 TL'nin aktifleştirilmesinin ertelenmiş vergi etkisi aşağıdaki gibi olacaktır:

Tablo 2: Ertelenmiş Vergi Etkisi

	TMS 23 Maliyet Değeri	Vergi Tutarı (%20)	Vergi Etkisi
Maddi Duran Varlık	7.263.322	1.452.664	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü
Amortisman	1.037.617	(207.523)	Ertelenmiş Vergi Varlığı
Net	6.225.705	1.245.141	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü

Dönem muhasebe karı (ticari kar) daha fazla olduğu için vergilendirilebilir geçici fark oluşmaktadır. Toplam vergilendirilebilir geçici fark 1.452.664 TL olup, bu tutardan amortisman giderlerinin vergi etkisi olarak 207.523 TL indirilebilir geçici fark mahsup edilir ve dönem sonunda net 1.245.141 TL ertelenmiş vergi yükümlülüğü olarak bilançonun pasif tarafına kaydedilir.

Yapılmakta olan yatırımlarda muhasebeleştirilen tutarlar için amortisman gideri hesaplanamayacağından bu kalemlerde aktifleştirilen tutarların %20'si kadar ertelenmiş vergi yükümlülüğü ortaya çıkacaktır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Borsada işlem gören firmaların ilgili dönemdeki borçlanma maliyetlerinin ne kadarının aktifleştirildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için de firmaların bağımsız denetim raporlarından faydalanılmıştır. Araştırma yönelik temel alınan sektör "İmalat Sektörü"dür. İmalat sektöründe toplam 193 firma bulunmaktadır. Bu firmaların çoğunluğu 2015 yılı verilerini yayımlamadıkları için 2014 verileri kullanılmıştır. Beş firmanın ise 2014 verileri yayımlanmadığı için toplam 188 firmanın bağımsız denetimden geçmiş finansal tabloları incelenmiştir.

Araştırmada aktifleştirilen borçlanma maliyetleri tespit edilmiştir. Ayrıca aktifleştirilmenin yapıldığı hesap grubu tutarı, aktif toplamı ve dönem toplam finansman giderleri ele alınmıştır. Aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin; aktifleştirildiği hesap grubu, aktif toplamı ve toplam

finansman giderleri içindeki yüzdeleri ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bunun sonucunda çoğu firmanın aktifleşen hesap grubundaki payının %1'in altında olduğu, toplam finansman giderlerinin ise on firmada %10'un üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Dönem giderlerinde muhasebeleştirilmeyen borçlanma maliyetlerinin bilançoya ertelenmiş vergi etkisi açısından örnek alınan firma üzerinden bakıldığında, dönem karı muhasebe standartlarına göre fazla olduğu için aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinden amortisman gideri düşüldükten sonra ortaya çıkan kar etkisinin %20'si kadar ertelenmiş vergi yükümlülüğü oluşmuş ve bilançonun pasif kısmında yer almıştır.

Özellikli varlığa ilişkin yapılan doğrudan harcamaların tam olarak bilinmediği, raporlanmadığı, için bu varlıkların bilançoğu nasıl etkiledikleri konusunda tam bir ifade kullanılamamaktadır. Özellikle varlığın kullanıma veya satışa hazır hale geleceği süre bilinmediğinden, ertelenmiş vergi etkisinin ne kadar bir süreyi içerdiği tahmin edilememektedir. Bağımsız denetim raporlarında bu sürelerin yer alması ve aktifleştirme oranlarının nasıl kullanıldığı ayrıntılı ifade edilmesi durumunda yatırımcılar için daha faydalı finansal bilgiye ulaşılacağı düşünülmektedir.

REFERENCES

- Ampofo A.A. vd., (2004), “Examining the differences between United States Generally Accepted Accounting Principles (U.S.GAAP) and International Accounting Standards (IAS): Implications for the Harmonization of Accounting Standards”, Accounting Forum 29, p.219–231.
- Deran, Ali ve Savaş İncilay (2014), “Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilme Esaslarının 23 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 23) Kapsamında Değerlendirilmesi” Mali Çözüm Dergisi, Ankara, ss.113-128.
- Gönen, Seçkin ve Neslihan Akça (2014), “Borçlanma Maliyetlerinin Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi Mevzuatı Kapsamında Değerlendirilmesi”, Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, C.2, S.3.
- Karataş, Muharrem (2010), “Borçlanma Maliyetlerinin UMS 23, Kobi’ler İçin UFRS ve Vergi Usul Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi”, Mali Çözüm, S.98, Ankara, ss.117-141.
- Örtten Remzi vd. (2012), “Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları”, Gazi Kitabevi, 6.Baskı, Ankara.
- Tellioglu F. T. vd. (2013), “TMS 23-Borçlanma Maliyetlerinin “Yat Üreten Bir İşletme” Açısından İncelenmesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Isparta, C:18, S.3, ss.319-342.
- Türkiye Muhasebe Standartları 23 Borçlanma Maliyetleri (www.kgk.gov.tr)
- Türkiye Muhasebe Standartlarının Uygulanmasına Yönelik Taslak İlke Kararı (www.kgk.gov.tr)
- www.kap.gov.tr
- Yıldız, Birol ve Tunç Köse (2015), “Soru ve Cevaplarla TMS-TFRS Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları”, Gazi Kitabevi, Ankara.